

Szerkesztőként ilyen még soha nem fordult velem elő, de talán még olvasóként sem... Találtam egy regényt a számítógépemben, amiről hat év alatt tökéletesen megfeledkeztem. Mentségem persze van. Aki a művet publikálásra (vagy csak véleményezésre?) küldte, a szerző, időközben leírhatatlan távolságba került az irodalmi élettől: az utóbbi évekre a neve is eltűnt a közbeszédből. Jórészt el a baráti diskurzusokból is. Hadd tegyem hozzá, hogy a radikalizmusnak olyan végletes formában (és gesztusaival) lépett ki az irodalmi világ baráti és intézményes köreiből, mint aki tudatosan döntött: „ezek után” soha és senkivel és semmivel nem óhajt kapcsolatban maradni. Kemenes Géfin László haláláról nemcsak az irodalmi élet nem vett tudomást, (egyszerűen szólva: nem is értesült róla), de Vas megye és szülővárosa, az utcanévadó Géfinék városa, Celldömölk sem. Temetésén talán ha tucatnyian voltak jelen.

Velem is úgy szakított, biztos állíthatom, mondvacsinált ürüggyel, hogy lehetetlen lett újra megkeresnem őt. Mikor is? Talán tíz évvel ezelőtt, miután utolsó megjelent könyvét dedikálta nekem. Alighanem valami halvány kritikai megjegyzésem miatt, súgja a ködökbe hanyatló emlékezet. 2007-ben Zalánnal elkezdtünk egy évfordulós ünnepet szervezni a tiszteletére, irodalmi összeállítással az Életünkben, s bár ekkor még szóba állt velünk, idézhetetlen modorban és szigorral tiltakozott. Aztán egyszer még találkoztunk a Péterfy Sándor utcai kórház szemészete előtt a folyosón, felhördült a látomra és égre emelve a szemét fordult el... Soha meg nem bántottam, egyik könyvét szerkesztettem is..., nagyon jó éttermi estéteket töltöttünk el együtt hármasban, négyesben, persze folyamatosan szorongva, hogy miként és miért köt bele a pincérbe. Zalán Tibor facebookján egy ilyen kép látható róla, a Horgásztanyán, egy gyönyörű fogas társaságában. De budai otthonában is sütött remek kacsát nekünk, az európai és távoli-keleti ízek felülmúlhatatlan kombinációjával. Most előkerestem azt a laudációt, amit hatvanadik születésnapomon olvasott fel egyházhetyei kertünkben, s bizony-bizony megkönnyezem, olyan szép tiszták a mondatai, s oly világirodalmi és eszmetörténeti apparátust mozgatott meg, a baráti szeretet aránytalanságával.

Egymás mellé kerül ebben a szövegben három szó: emlékezés, önazonosság, kizökkent idő. Géfinnek, ahogy egymás közt hívtuk, egész élete az emlékezés jegyében telt el. Tengeren túli emigrációja ahogy írói-költői ihletforrássá kezdett válni, úgy vajt szavaival mind mélyebbre a személyes és általánosságban a magyar nemzeti múlt és kultúra rétegeibe. Mindezt alighanem azért, hogy önazonosságát bizonyítsa – mindennek ellenére. Mert az ő életideje mi más is lehetett, mint a kizökkent idő, ott kint ifjan és éretten, aztán hazatérve itthon, korosodón. Itthon, ahol és ahonnan ki tudja, mit várt, de bármire is számított: újabb éveit kudarcok sorának könyvelte el. Van egy nekem és barátaimnak címzett eszmefuttatása, ez is Egyházhetyén hangzott

el a nyár eleji csillagok alatt, amelyben a Hamlet eredeti angol és Arany János-i magyar fordulatát veti össze: „the time is out of joint” – „kizökkent az idő”... Ő maga van ott ebben az összevetésben: abban ahogy a magyar változat felemeli a személyes sorsvállalás magasába azt, ami az angolban majdhogynem csupán valami gyógyászati terápiát kívánna... Türelmetlen volt a végtelenségig és engesztelhetetlen a végsőkig. Tabudöntő volt – olykor a szélső szélsőségeken is túl.

Hazatérve nem fogadta be az a közeg, ami mást sem hajlamos befogadni, hiszen ilyesmi, hogy „közeg”, nincs is: csoportocskák vannak, bezárkózók, kirekesztők, féltékenységtől szűkülők. Most, hogy András Sándor, talán egyetlen megmaradt barátja, ez a végtelenül szelíd és kedves ember is meghalt kilencven évesen, Celltől nem is messze telepedve le, ő is visszajöve az óceán túlsó partjáról, Nemesvitán – a háború utáni és az 1956-ot követő magyar irodalom emigráció véget ért. Ki tudja, lesz-e annyi figyelem, kíváncsiság, historikus izgatottság, sőt nemzetpolitikai elhivatottság a közelebbi jövőben, hogy feltérképezze a magyar kultúrának ezt a csodálatos Atlantiszt... Hogy vissza- azaz befogadta-e e Géfint a magyar irodalom? És ugyanez jelen időben... Nem válaszolok erre, de azt jólesően észlelem, hogy a két legtisztességesebb szakmai összefoglaló, Kulcsár Szabó Ernő irodalomtörténete 1993-ban, és a Magyar Művészeti Akadémia 2021-es lexikona Géfin fő művének, a Fehérlófiának megadja a kivételes teljesítménynek kijáró elismerést. Az előbbi összefoglaló így véleményez: „a hetvenes évek végére az egyik legkorszerűbb magyar nyelvű lírai közlésformát hívta életre”. Az utóbbi meg ezt írja: „A könyv saját törvényei szerint élő organizmusként viselkedik.” Kinek mely művéről lehetne ezt ugyanilyen hitelességgel állítani az utóbbi bő félszázadban? Ez a végeérhetetlen „eposz” nemcsak kivételes irodalmi minőség, hanem páratlan formavízió is az összmagyar szépirodalomban. Ám az is biztos, hogy egy effajta mű megalkotása csak a teljes magányban, a teljes egzisztenciális és nyelvi kiszorítottság állapotában-léthelyzetében gondolható el, azaz valósítható meg. A külső kontroll hiányának, azaz a belső szabadság totalitásának a léthelyzetében.

Haláláról hetekkel a temetése után értesülve, kiadatlan regényére rátalálva, nyomozásba kellett kezdenem. S végül L. Simon László és a celli mindentudó, Németh Tibor segítségével sok-sok évtized után megtaláltam telefonon, hadd mondjam most már így, Laci húgát Júliát. Megdöbbenésemre értesültem, hogy KGL évekkel ezelőtt otthagya Budát és ideköltözött pestújhelyi házam szomszédságába, tőlünk talán négy buszmegállóra, egy régi palotai társasházba, itt élt a teljes magányban, folyamatosan angol nyelvű könyveket rendelve és olvasva, amíg baleset nem érte... És meghalt ugyanabban az egyedülletben, a társtalanságnak abban a mindent hibernáló állapotában, amit sorsa mért rá évtizedekkel előbb. Szeretném hinni, hogy van esélye az irodalmi maradandóságra, abban viszont biztos vagyok, kevés megmaradt barátjával együtt, hogy nem kaphatunk felmentést azért, ami történt vele: hogy újra megtalált hazája nem vált otthonává.

Ki is volt ő... – nézünk az eltávozott után. „Született alterego”, mondja magáról. Azaz: egyben személyiség és szerep. Szerzőként: „dr. Géfin László”, „Fehérlófia”, „Én” – vagy éppen „P(álóczi) Arthur”...